

Paweł Czechowski, Marek Adamski, Alicja Dubicka, Elżbieta Wasylków

**KOLEJNE OBSERWACJE *LEPTOPHYES PUNCTATISSIMA*
(BOSC, 1792) (ORTHOPTERA, TETTIGONIIDAE)
W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM**

**Further observations of *Leptophyes punctatissima* (Bosc, 1792)
(Orthoptera, Tettigoniidae) in Lubuskie region**

Wątlík kropkowany *Leptophyes punctatissima* to przedstawiciel 20-gatunkowego rodzaju owadów prostoskrzydłych występujących w Europie. Jest gatunkiem endemicznym dla Europy, spotykanym w wielu krajach, od Norwegii i Szwecji na północy, po Włochy, Grecję na południu, Hiszpanię i Portugalię na zachodzie oraz Bułgarię i Mołdawię na wschodzie (Schmid 1990, Ferreira et al. 2007, Stahi 2007, Kleukers et al. 2010, Hochkirch et al. 2016). W Polsce pierwsze stanowiska opisywanego gatunku odkryto w Poznaniu i Gdańsku na przełomie lat 1980/1990 (Grobelny i Naskręcki 1989, Grobelny i Tryjanowski 2002, Ciechanowski et al. 2008). Ostatnio Żurawlew i Grobelny (2016) podsumowali niepublikowane informacje o kolejnych 20 stanowiskach z lat 1991-2015. Dwa z nich zlokalizowane były w granicach województwa lubuskiego: Olbrachcice koło Wschowy (pow.) – 2011 rok i Międzyrzecz (pow.) – 2014 rok (Żurawlew i Grobelny 2016).

Niniejsza notatka przedstawia kolejne trzy obserwacje *L. punctatissima*, odnotowane w woj. lubuskim w latach 2017 i 2018:

1. Gorzów Wielkopolski (UTM WU14) – 21.07.2017 – samca i samicę (fot. 1) obserwowano na małej polanie w Parku Słowińskiego (las mieszany). Owady przebywały na kwiatostanach krwawnika pospolitego *Achillea millefolium* i liściach pokrzywy zwyczajnej *Urtica dioica*. Oba osobniki były jeszcze nie w pełni dojrzałe.
2. Słubice, rezerwat Łęgi Słubickie (UTM VU70) – 01.08.2017 - pojedynczy samiec (fot. 2) stwierdzony był w lesie liściastym, w otwartym miejscu, w przeswietleniu drzewostanu. Owad przebywał w gęstej roślinności składającej się z jeżyn *Rubus* sp., pokrzyw i kianianek *Cuscuta* sp.
3. Międzyrzecz (UTM WU31) – 04.09.2018 – pojedynczy osobnik (samica, fot. 3) stwierdzony został w budynku mieszkalnym, gdzie prawdopodobnie dostał się z warzywami przyniesionymi z ogrodu. W tym samym miejscu obserwowano wątlika także w roku 2014 (E. Wasylków).

L. punctatissima jest gatunkiem synantropijnym, chętnie zasiedlającym parki i ogrody. Spotykany jest także na słonecznych obrzeżach lasów. Wszystkie z przedstawionych wyżej stanowisk związane były z tego rodzaju siedliskami. Również większość stwierdzeń wymienionych przez Żurawlewa i Grobelnego (2016) związana była ze środowiskami synantropijnymi. Dodatkowo wiele wykrytych stanowisk w Europie związanych było z dużymi aglomeracjami, np. Berlin, Praga (Bellmann 2009). Opisywany wątlík należy do gatunków zwiększających zasięg, głównie w wyniku transportu roślin ogrodowych przez ludzi. Przypuszcza się, że samice składają jaja w korze krzewów ogrodowych sadzonych na terenie europejskich miast (Hochkirch et al. 2016).

Przedstawione wyżej obserwacje potwierdzają przypuszczenia Żurawlewa i Grobelnego (2016), iż gatunek ten może występować na terenie miast w całej zachodniej Polsce.

Fot. 1. Samica *Leptophyes punctatissima* obserwowana 21.07.2018 w Gorzowie Wlkp. (fot. P. Czechowski).

Photo 1. *Leptophyes punctatissima* female observed on 21/07/2018 in Gorzów Wielkopolski (photo by P. Czechowski).

Fot. 2. *Leptophyes punctatissima* obserwowany w rez. Łęgi koło Słubic 1.08.2017 (fot. M. Adamski).

Photo 2. *Leptophyes punctatissima* recorded in Łęgi koło Słubic nature reserve (01/08/2017) (photo by M. Adamski).

Fot. 3. *Leptophyes punctatissima* obserwowany w Międzyrzeczu 4.09.2018 (fot. E. Wasylków).

Photo 3. *Leptophyes punctatissima* recorded in Międzyrzecz on 4.09.2018 (photo by E. Wasylków).

Podziękowania

Serdeczne podziękowania kierujemy do Przemysława Żurawlewa za potwierdzenia oznaczenia *L. punctatissima*.

LITERATURA

- BELLMANN H. 2009. Szarańczaki. Przewodnik entomologa. Multico, Warszawa.
- CIECHANOWSKI M., KOWALCZYK J.K., PRZESMYCKA A., WÓJCIK C. 2008. Fortyfikacje Grodziska w Gdańsku jako ostoja różnorodności fauny w krajobrazie wielkomiejskim. In: INDYKIEWICZ P., JERZAK L., BARCZAK T. (Eds.). Fauna miast. Ochronić różnorodność biotyczną w miastach. SAR „Pomorze”, Bydgoszcz: 547-555.
- FERREIRA S., GROSSO-SILVA, J.M., SOARES-VIEIRA P. 2007. New and interesting grasshopper and cricket (Orthoptera) records from the fauna of Peneda–Gerês National Park (north–western Portugal). Bol. SEA 40: 309-312.
- GROBELNY S., NASKRĘCKI P. 1989. *Leptophyes punctatissima* (Bosc d'Antic 1792) (Orthoptera, Tettigoniidae) w Polsce. Bad. Fizjogr. Pol. Zach. C 28: 137-140.
- GROBELNY S., TRYJANOWSKI P. 2002. Skaczą, grają i fruują, czyli świerszcze, pasikoniki i...prusaki. In: WIESIOŁOWSKI J. (Ed.). Wśród zwierząt i roślin. Kronika Miasta Poznania 3: 126-134.
- HOCHKIRCH A., WILLEMSE L.P.M., RUTSCHMANN F., CHOBANOV D.P., KLEUKERS R., KRISTIN A., PRESA J.J., SZOVENYI G. 2016. *Leptophyes punctatissima*. The IUCN Red List of Threatened Species. Dostęp: 18.01.2018 r. [<https://www.iucnredlist.org/species/44709622/74526293>].
- KLEUKERS R.M.J.C., ODÉ B., FONTANA P. 2010. Two new cryptic *Leptophyes* species from southern Italy (Orthoptera: Tettigoniidae). Zootaxa 2506: 26-42.
- SCHMIDT G.H. 1990. Verbreitung von *Leptophyes* – Arten (Saltatoptera: Tettigoniidae) in Mittel- und Nordwesteuropa. Brunsch. Naturkundl. Schr. 3: 841-852.

STAHI N. 2007. Faunistic and synecological researches of grasshoppers (Insecta, Orthoptera) from the scientific reserves of the Republic of Moldova. Muzeul Olteniei Craiova. Oltenia. Studii și comunicări. Științele Naturii 23: 111-114.

ŻURAWLEW P., GROBELNY S. 2016. Występowanie *Leptophyes punctatissima* (Bosc, 1792) (Orthoptera: Tettigoniidae) w Polsce. Przegl. Przyr. 27,1: 107-112.

Summary

In 2017 and 2018 in three places in the Lubuskie region 1-2 individuals of *Leptophyes punctatissima* were recorded: Gorzów Wielkopolski (UTM WU14) - 2 individuals, Słubice (UTM VU70) - 1 individual and Międzyrzecz (UTM WU31) - 1 individual. The first two stands are the new positions and thus increase the range of this insect in Western Poland. In Międzyrzecz a single individual was seen earlier in 2014. Two of the described records took place in synanthropic communities, which corresponds to other described stands in Poland.

Adresy autorów:

Paweł Czechowski
Instytut Administracji i Turystyki
Wydział Zamiejscowy w Sulechowie
Uniwersytetu Zielonogórskiego
ul. Armii Krajowej 51
66-100 Sulechów
e-mail: p.czechowski@wzs.uz.zgora.pl

Marek Adamski
os. Słowiańskie 7d/3
69-100 Słubice
e-mail: trepik30@o2.pl

Alicja Dubicka
ul. Ochla-Terlikowskiego 15
66-006 Zielona Góra
e-mail: aliciapunx@gmail.com

Elżbieta Wasylków
ul. Boryny 8
66-300 Międzyrzecz
e-mail: elzbietawasylkow@wp.pl

Magdalena Marzec, Izabela Okrągła

RAKI WYBRANYCH JEZIOR SUWALSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO

Crayfishes in selected lakes of the Suwalski Landscape Park

Wstęp

W Polsce niemal do końca XIX w. występowały dwa gatunki raków: rodzimy europejski rak szlachetny (rzeczny) *Astacus astacus* oraz azjatycki rak błotny (stawowy) *Pontastacus leptodactylus*, który przywędrował do Europy w XVIII w. (Strużyński 2007). Oba gatunki tworzyły silne i liczne populacje naturalne aż do końca XIX w., gdy zaczęły zanikać na skutek epidemii dzumy raczej, rabunkowej gospodarki połowowej, intensywnych melioracji oraz zanieczyszczenia środowiska. Obecnie oba gatunki podlegają częściowej ochronie gatunkowej.